

► 23 Julio, 2015

OPINIÓ

VIST I NO VIST

Jordi Sardans

HISTORIADOR

SALINITZACIÓ CORROSIVA

A mitjan juliol es va presentar a la llibreria Parc: *Rius de sal: una visió històrica de la salinització dels rius Llobregat i Cardener durant el segle XX*, obra dels historiadors Jordi Honey-Rosés, Roger Lloret i Santiago Gorostiza, editat pel Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, de Sant Feliu. L'acte va comptar també amb la presència de Pedro Arrojo, una figura emblemàtica de la Nova Cultura de l'Aigua. El llibre, que és a la venda a les llibreries des del Sant Jordi passat, també va ser presentat fa pocs dies a la seu del Col·legi de Periodistes de Catalunya. És important el caràcter històric de l'obra perquè el conflicte provocat per l'alta salinitat del Cardener i del Llobregat a partir dels residus de les mines de sal de Súria i Sallent ve d'abans del temps de la Segona República: l'any 1926, en plena Dictablanda de Primo de Rivera, la fabricant manresana Antònia Burés i Borràs (la

Buresa, vídua de Llogari Torrens) denunciava que les aigües del riu Cardener corroïen les turbines de la fàbrica tèxtil de la colònia Antius. Una denúncia que va fer que durant la Segona República es redactés un projecte de col·lector de salmorres que havia de portar fins al mar la salinització de les aigües, fruit de l'activitat minera. Però la Dictadura franquista, lluny de voler solucionar el problema, es va estimar més ignorar-lo, de tal manera que no hi va haver cap mena de control de la salinitat i el conflicte es va agreujar extraordinàriament. Amb l'arribada de la democràcia se'n va tornar a parlar, però els interessos econòmics de la indústria minera van xocar radicalment tant amb les poblacions afectades com amb els sectors ecologistes. *Rius de sal* és un llibre d'història ecològica, que analitza les repercussions d'un episodi de contaminació continuada i consentida de l'aigua per la salinització dels rius que abasteixen

d'aigua potable bona part de la població de Barcelona i les seves comarques. Dit d'una manera plana i clara, és una història compromesa amb la gent i amb el medi ambient contra els beneficis econòmics d'empreses privades, amb la col·laboració de les institucions del país que han posat al davant de tot els seus interessos, fins i tot s'han posicionat en contra de la salut de la població.

Tot i l'evident compromís ecològic amb la situació actual de la contaminació per sal que es produeix a causa de les muntanyes de runam salí, el llibre és una història d'aquest episodi de contaminació que es produeix des de fa gairebé un segle. Insisteixo en el fet que la primera denúncia ja es va produir el 1926. Poc després es comença a me-

«Insisteixo en el fet que la primera denúncia ja es va produir el 1926. Poc després es comença a mesurar la salinitat»

surar la salinitat i s'hi implica la Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB). Fins al 1935, hi ha constància que s'investiga els índexs de salinitat, i amb la República es forma la Comissió per a l'Estudi de la Salinitat de les Aigües del Llobregat (CE-SALL). També, el 1935 es decideix construir un col·lector de salmorres en forma de canal. La Guerra Civil, però, paralitza el projecte, tot i que es continua mesurant la salinitat, que esdevé molt més baixa a causa del tancament de les mines durant el conflicte. És a dir, que ens vénen a demostrar que la salinitat no era natural!!! Durant el Franquisme, el projecte queda estancat perquè la companyia que explota les mines pertany a l'Estat, concretament Unió de Explosivos Riotinto, i no paga mai la part que li demanen en l'obra, tot i el reconeixement del problema de la salinitat, que arriba oficialment a la Generalitat de Catalunya, el 1983. El llibre es completa amb una

cronologia del conflicte i de les queixes per la salinitat, una breu biografia de les principals persones implicades en la solució abans del franquisme, i els gràfics i il·lustracions en què es veu aquest procés de contaminació dels rius a partir del Bages, amb els seus màxims històrics entre 1964 i 1988, el moment d'entrada en funcionament del col·lector actual, conegut a partir del retorn de la democràcia. També cal dir que fins ara Iberpotash, l'empresa israeliana que explota actualment els recursos miners, ha aconseguit amagar el cap sota l'ala, amb la complicitat dels dirigents de la Generalitat de Catalunya, però tant l'advocat sallentí Sebastià Estradé com l'ecòleg L'Alzina han patit repetidament a judici l'empresa per incompliment de les seves obligacions mediambientals. La justícia comença a actuar i la normativa europea és força estricta en la preservació ecològica.